

स्थानीय राजपत्र

सन्धिखर्क नगरपालिका अर्घाखाँचीद्वारा प्रकाशित

खण्ड ४, संख्या २९, मिति २०७७/०९/०९

भाग-२

सन्धिखर्क नगरपालिकाको सूचना

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (३) बमोजिम सन्धिखर्क नगरपालिकाको नगरकार्यपालिकाले बनाएको गैरसरकारी संस्था समन्वय कार्यविधि २०७७ सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

**सन्धिखर्क नगरपालिका गैरसरकारी संस्था समन्वय
कार्यविधि २०७७**

नगरकार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०७७/९/८

प्रस्तावना:

सन्धिखर्क नगरपालिकामा काम गर्ने गैरसरकारी संस्थाहरूसँग एक द्वार प्रणालीमार्फत आपसी सहयोग र साझेदारीलाई परिचालन गरी प्रभावकारी बनाउन नेपालको संविधानको भाग ४ धारा ५१ (अ) (१४) संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकार सूचीहरूको विस्तृतीकरणमा गरिएको व्यवस्था र स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ दफा २५ र १०२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गर्दै सन्धिखर्क नगरपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन २०७४ को दफा ४ बमोजिम यस नगरपालिकामा कार्यरत गैर सरकारी संस्थाहरूलाई समन्वय गर्नको लागि गैरसरकारी संस्था समन्वय सम्बन्धी यो कार्यविधि स्वीकृत गरी लागू गरेको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक:

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- (१) यस कार्यविधिको नाम “गैरसरकारी संस्था समन्वय सम्बन्धी कार्यविधि २०७७” रहेको छ।
- (२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा:

विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा

- (क) “नगरप्रमुख” भन्नाले सन्धिखर्क नगरपालिकाको नगरप्रमुखलाई सम्झनुपर्छ।

- (ख) “अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था” भन्नाले विदेशमा दर्ता भई नेपालमा सामाजिक सेवा तथा विकास कार्यमा संलग्न हुने तथा त्यस्तो कार्यमा सहयोग गर्ने संस्थालाई सम्झनुपर्दछ।
- (ग) “समन्वय समिति” भन्नाले नगर समन्वय समितिलाई सम्झनुपर्दछ।
- (घ) “दातृ निकाय” भन्नाले समाज कल्याण वा सामाजिक सेवा तथा विकास कार्यमा सहयोग गर्ने विदेशी सरकार वा संघ, संस्था आदि सम्झनुपर्दछ।
- (ङ) “मन्त्रालय” भन्नाले संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय तथा अन्य तोकिएको मन्त्रालय सम्झनुपर्दछ।
- (च) “नगरपालिका” भन्नाले सन्धिखर्क नगरपालिका सम्झनुपर्दछ।
- (छ) “गैरसरकारी संस्था” भन्नाले लाभांश वा मुनाफा वितरण गर्ने उद्देश्य नराखी प्रचलित कानूनबमोजिम दर्ता भई कार्य गर्ने सामाजिक संस्थाहरूलाई सम्झनुपर्दछ।
- (ज) “विधान” भन्नाले गैरसरकारी संस्थाको विधान सम्झनुपर्दछ।
- (झ) “बोर्ड सदस्य” भन्नाले गैरसरकारी संस्थाका कार्य समितिका बोर्ड सदस्यलाई जनाउँछ।
- (ञ) “सामाजिक सेवा तथा विकास कार्य” भन्नाले नेपाली समाजको समतामूलक विकास, सामाजिक रूपान्तरण, लोकतन्त्र मानवअधिकारको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन, महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, गरिब, अशक्त एवं अपाङ्ग, यौनिक अल्पसंख्यक तथा उपेक्षित समुदायको सर्वोपरि हित, क्षमता विकास, सशक्तीकरण, वकालत, सामाजिक

- परिचालन, उपभोक्ता अधिकार, सशक्तीकरण, आर्थिक विकास, सेवा र पुर्नस्थापनाका लागि गरिने कार्य सम्झनुपर्दछ।
- (ट) “संघ संस्था” भन्नाले लाभांश मुनाफा वितरण गर्ने उद्देश्य नराखी संघ/संस्था दर्ता ऐन, २०३४, राष्ट्रिय निर्देशन ऐन, २०१८ तथा समाज कल्याण ऐन २०४९ अनुसार दर्ता भएका सामाजिक संस्थाहरूलाई सम्झनुपर्छ।
- (ठ) “विषयगत समिति” भन्नाले सन्धिखर्क नगरपालिकामा गठित विभिन्न समितिलाई सम्झनुपर्छ।
- (ड) “नगरपालिका” भन्नाले सन्धिखर्क नगरपालिकालाई सम्झनुपर्छ।
- (ढ) “गैसस” भन्नाले गैरसरकारी संस्था सम्झनुपर्छ।

परिच्छेद-२

३. संघ संस्थाहरूको बर्गीकरण र सामाजिक विकास कार्यक्रम संस्थाहरूको सूची तयार गर्ने:
- (१) यो कार्यविधि जारी भएपछि नगरपालिकामा काम गरिरहेका तथा काम गर्न चाहने सम्पूर्ण संस्थाहरूको सूची तयार गरिनेछ र हरेक बर्ष त्यस सूचीलाई अद्यावधिक गरिनेछ।
- (२) सूची तयार गर्दा तपसिल अनुसार बर्गीकरण गरी अलग अलग सूची तयार गर्नुपर्नेछ।
- (क) सामाजिक संस्थाहरू (सामाजिक सचेतना, मानव अधिकारको संरक्षण तथा प्रबर्द्धन, सामाजिक विकास, वातावरण संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तन, खानेपानी तथा सरसफाइ, क्षमता विकास, सामाजिक

परिचालन ,भौतिक पूर्वाधार विकास, जीविकोपार्जन तथा आर्थिक क्रियाकलाप, मानवीय सहायता, प्राकृतिक श्रोत संरक्षण र व्यवस्थापन, गरिबी निवारण, पैरवी, उपभोक्ताहरूको हित संरक्षणका लागि स्थापित नागरिक संस्थाहरू)

- (ख) खेलकुद विकास संस्थाहरू
- (ग) धार्मिक सांस्कृतिक संस्थाहरू
- (घ) प्रतिष्ठान, ट्रस्ट तथा गुठीहरू
- (ङ) परोपकार संस्थाहरू
- (च) पेसागत संस्थाहरू
- (छ) संजाल तथा महासंघहरू
- (ज) उपभोक्ता समूहहरू
- (झ) अनुसन्धान संस्थाहरू
- (ञ) सामुदायिक संस्थाहरू

४. सामाजिक कार्यक्रम:

- (क) नगरपालिकाले सामाजिक संघ संस्थाहरूमार्फत सामाजिक परिचालन, नागरिक अधिकार, सामाजिक सचेतना तथा विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नेछ।
- (ख) नगरपालिकाले सामाजिक परिचालनलगायतका कार्यहरू गर्दा दफा ३ बमोजिम सूचीकृत गैसहरूलाई प्राथमिता दिई समन्वय साझेदारी गर्नेछ ।
- (ग) संस्थाले आफ्नो उद्देश्य अनुसारका कार्यक्रमहरूमा मात्र खर्च गर्ने गरि आफ्नो श्रोत निर्माणका लागि आयमूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्न सक्नेछन्।

(घ) नगरपालिकाले सामुदायिक विकासको क्षेत्रमा कार्यरत सम्पूर्ण गैरसरकारी संस्थाहरूको सूची अद्यावधिक गरी कार्यक्रम तथा लगानीमा हुने दोहोरोपन हटाउन सक्नेछ ।

५. स्थानीय दिगो विकास सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन:

नगरपालिकामा दिगो विकाससम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा नगरपालिकाले देहायबमोजिमका विशेष कार्यक्रमहरू छनौट साझेदारीमा गरी संचालन गर्नेछः

- (क) महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, यौनिक, अल्पसंख्यक, आदीवासी, जनजाति तथा दलित, असहायलगायत पिछडिएका एवं सीमान्तकृत समुदायको हित र कल्याणसम्बन्धी कार्यक्रम,
- (ख) रोजगार एवं स्वरोजगार सृजना सम्बन्धी कार्यक्रम,
- (ग) स्थानीय विकासका लागि सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने र लैङ्गिक मूल प्रवाहीकरण तथा महिला सशक्तीकरणसम्बन्धी,
- (घ) ऐन, कानून, मानव अधिकार, लोकतन्त्र, सुशासन संरक्षण तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरू, श्रोत साधनमा पछाडि पारिएका समुदायहरूको पहुँच, स्वामित्व र नियन्त्रण बढाउने कार्य,
- (ङ) कृषि उत्पादन, खाद्य सुरक्षा तथा पोषण,
- (च) सामाजिक कुरीति तथा अन्धविश्वास विरुद्धको कार्यक्रम,
- (छ) गरिबी निवारण, आय आर्जन तथा सीप विकाससम्बन्धी कार्यक्रम,
- (ज) नागरिक कर्तव्य तथा दायित्वसम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम,

- (झ) वन तथा वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा न्यूनीकरण प्रभाव एवं विपद् जोखिम न्यूनीकरणसम्बन्धी कार्यक्रम,
- (ञ) स्वास्थ्य जनचेतना अभिवृद्धि तथा सेवा प्रवाहसम्बन्धी कार्यक्रम,
- (ट) शिक्षा लगायत आधारभूत शैक्षिक उद्देश्य परिपूर्ति गर्ने सम्बन्धी विविध कार्यक्रम,
- (ठ) पिउनेपानी, सरसफाई, जलश्रोत ब्यवस्थापन तथा लघु तथा वैकल्पिक उर्जा विकास,
- (ड) भौतिक पूर्वाधार विकास निर्माण तथा मर्मत सम्बन्धी

परिच्छेद-३

६. कार्यक्रम सञ्चालनका लागि समन्वय:

- (१) यस कार्यविधि अन्तर्गत सूचीकृत भएका र हुन चाहने संस्थाहरूले आफूले गर्ने कार्य नगरपालिकाको समन्वयमा गर्नुपर्नेछ ।
 - (क) एक बर्ष भन्दा छोटो अवधिको परियोजनाहरू, सभा, सम्मेलन, गोष्ठी, तालिम, कार्यशाला, नागरिक शिक्षा, सुशासन तथा जवाफदेहिता प्रवर्द्धन, मानव अधिकार प्रवर्द्धन, सर्वेक्षण र अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धी कामहरू गर्दा नगरपालिकालाई जानकारी गराइ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र । कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात नगरपालिकामा प्रतिवेदन पेस गर्नुपर्नेछ ।
 - (ख) नगरपालिकाको नियमित र बिषयगत काम सँग मेल खाने प्रकृतिका परियोजना तथा कार्यक्रमहरूमा

सन्धिखर्क नगरपालिकासँग समन्वय गरेर काम गर्नु पर्नेछ ।

(ग) एक वर्ष भन्दा लामो एवं बहुवर्षीय भौतिक निर्माणको परियोजना वा कुनै कार्यक्रम संचालन गर्नुपरेमा सन्धिखर्क नगरपालिकासँग स्वीकृति लिएर काम गर्नुपर्नेछ ।

(२) गैससहरूले सञ्चालन गर्ने एक वर्षभन्दा लामो वा बहुवर्षीय परियोजना वा कार्यक्रम नगरपालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्नेछ ।

७. नगरपालिका स्तरीय गैसस समन्वय समितिको गठन:

(१) गैससहरूसँग समन्वय र साझेदारी प्रवर्द्धन गर्न निम्न बमोजिमको तीन सदस्यीय गैसस समन्वय समिति गठन गरिनेछ ।

(क) नगरकार्यपालिकाले तोकेको वडा अध्यक्ष
वा कार्यपालिका सदस्य मध्येबाट
एक जना -संयोजक

(ख) नगर कार्यपालिकाले तोकेको
नगरकार्यपालिका सदस्यहरु
मध्येबाट कम्तीमा एक जना महिला
पर्ने गरी दुई जना -सदस्य

(ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत -सदस्य

(घ) गैसस महासंघ नेपालको एक
जना प्रतिनिधि -सदस्य

(ङ) स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा प्रमुख
वा कार्यालयले तोकेको-कर्मचारी सदस्य सचिव

- (२) समन्वय समितिले समितिको बैठक र कार्यविधि समन्वय समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
 - (२) नगरपालिकाको कार्यक्रमसित सम्बद्ध वा नगरपालिकालाई कार्यक्षेत्र बनाई काम गर्ने गैरसरकारी संस्थाहरूको सामाजिक परीक्षण गर्न गराउन सक्नेछ ।
८. प्रगति प्रतिवेदन पेस गर्नुपर्ने:
- (१) हरेक गैरसरकारी संस्थाले चौमासिक प्रतिवेदन नगरपालिकामा पेस गर्नुपर्नेछ ।
 - (२) वार्षिक रूपमा आर्थिक वर्ष समाप्त भए पछिको ४ महिनाभित्र आफ्नो लेखापरीक्षणसहितको वार्षिक प्रतिवेदन पेस गर्नुपर्नेछ ।
९. सामाजिक परीक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाइ सम्बन्धी व्यवस्था:
- (१) गैरसरकारी संस्थाले सञ्चालन गरेका कार्यक्रमको लक्ष्य, बजेट, कार्यक्रम एवं उपलब्धिका बारेमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिएको स्थानका समाजसेवी, सञ्चारकर्मी, नागरिक समाज एवं उपभोक्ता समेतको सहभागितामा वार्षिक रूपमा सामाजिक परीक्षण, तथा सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्नेछ ।
१०. गैरसरकारी संस्थामा नगरपालिकाको संलग्नता:
- (१) नगरपालिकाका पदाधिकारी सदस्य तथा कार्यरत कर्मचारीहरू संघीय ऐन बमोजिम दर्ता भएका गैरसरकारी संस्थाको कार्यसमितिका सदस्य वा पदाधिकारी र कर्मचारीका रूपमा संलग्न हुन पाउनेछैनन् ।

११. गैससको प्रतिनिधित्व:

(१) नगरपालिकाका विभिन्न विषयगत समितिहरू र नेपाल सरकारद्वारा गठन गरिने गैरसरकारी संस्थासम्बन्धी विभिन्न समिति वा उपसमितिमा नगरपालिका स्तरीय गैसस समन्वय समितिको सिफारिसका आधारमा विषयगत गैरसरकारी संस्थाको प्रतिनिधित्व हुनेछ।

१२. होर्डिङ्ग बोर्ड:

यस कार्यविधिवमोजिम सूचीकृत हुने हरेक सामाजिक संस्थाले आफुले गर्ने वा गरिरहेको कामहरूबारे सबैलाई जानकारी गराउनको लागि होर्डिङ्ग बोर्ड राख्नुपर्नेछ।

परिच्छेद- ४

गैरसरकारी संस्था र स्थानीय तहको योजना तर्जुमा

१३. योजना तर्जुमा प्रकृत्यामा गैससहरूको सहभागीता:

- (१) नगरपालिकाको योजना निर्माण प्रकृत्यामा गैरसरकारी संस्थाहरूले आवश्यक सहयोग गर्नुपर्नेछ।
- (२) सम्बन्धित विषय र क्षेत्रको सूचना संकलनमा नगरपालिकाको आवश्यकतानुसार सहयोग गर्नुपर्नेछ।
- (३) नगरपालिकाको योजना निर्माण प्रकृत्यामा प्रारम्भिक चरणदेखि नै बैठकमा सम्बन्धित गैससहरूको सहभागीता गराउन सकिनेछ।
- (४) गैससले सम्बन्धित विषय र क्षेत्रमा कार्यक्रमको दोहोरोपन हटाउन नगरपालिकालाई तहलाई सहयोग गर्नुपर्नेछ।

- (५) गैसहरूले नगरपालिकाका योजना निर्माण र कार्यान्वयन बारे जनचेतना अभिवृद्धिमा आवश्यक सहयोग गर्नुपर्नेछ।

१४. योजना कार्यान्वयन र साझेदारी:

- (१) नगरपालिका र विषयगत शाखाहरूको योजना कार्यान्वयनमा गैसहरूले आफ्नो स्रोत र क्षमतानुसार आर्थिक तथा प्राविधिक साझेदारी गर्नुपर्नेछ।
- (२) नगरपालिकामा संचालित विकास आयोजनाहरूको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि सम्बन्धित नगरपालिकाबाट अनुरोध भई आएमा आवश्यकतानुसार गैसहरूले ज्ञान, शीप परामर्श तथा सुझाव उपलब्ध गराउनुपर्नेछ।
- (३) परियोजनाका समीक्षा बैठकहरूमा गैसहरू सहभागी भई पृष्ठपोषण दिनुपर्नेछ।

१५. स्थानीय योजना अनुगमन तथा मूल्यांकन:

- (१) नगरपालिकाबाट संचालन हुने विकास आयोजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियामा विषयगत गैसहरूलाई नगरपालिका स्तरीय गैस समन्वय समितिको सिफारिसको आधारमा प्रत्यक्ष सहभागी गराइनेछ।
- (२) नगरपालिकाले स्वतन्त्र रूपमा विकास आयोजनाको तेश्रो मूल्यांकन पक्ष नियुक्त गर्नेछ जसमा नगरपालिकामा रहेका दक्ष गैसहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

१६. गैसका कार्यक्रमहरूको अनुगमन:

- (१) नगरपालिकामा संचालित गैसहरूको परियोजना तथा कार्यक्रमहरू अनुगमन गर्नका लागि देहाय बमोजिम नगरपालिका स्तरीय गैस कार्यक्रम अनुगमन समिति रहनेछ।

(क) नगरपालिका उपप्रमुख	-संयोजक
(ख) नगरपालिका स्तरीय गैसस समन्वय समितिको संयोजक	-सदस्य
(ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	-सदस्य
(घ) सामाजिक विकास समितिको संयोजक	-सदस्य
(ङ) योजना तथा अनुगमन शाखा प्रमुख	-सदस्य सचिव

परिच्छेद- ५

वैदेशिक सहयोग तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैसस सम्बन्धमा

१७. वैदेशिक सहयोग:

- (१) नगरपालिकामा परिचालन हुने वैदेशिक सहयोग नगरपालिकामार्फत नै परिचालन हुने गरी स्वीकार गरिनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम नगरपालिकामा प्राप्त वैदेशिक सहयोग नगरपालिकामा सूचीकृत गैससहरू मार्फत मात्र परिचालन गरिनेछ ।

१८. एकद्वार प्रणाली सम्बन्धमा:

- (१) नगरपालिकामा कार्यक्षेत्र रहेका सम्पूर्ण गैससहरूले कार्यक्रमहरूलाई दोहोरोपन हुन नदिन एकद्वार प्रणाली अपनाइनेछ ।

१९. अन्तर्राष्ट्रिय गैसस सम्बन्धमा:

- (१) नगरपालिकामा काम गर्न चाहने अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूले स्थानीय गैरसरकारी संस्था मार्फतमात्र कार्य गर्नुपर्नेछ ।
- (२) कुनै पनि अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाले आफ्नो कार्यक्षेत्र रहेको स्थानीय तहमा कार्यालय राखी नगरपालिकामा कार्यक्रमको प्रत्यक्ष कार्यान्वयन गर्न पाउनेछैन ।

परिच्छेद-६

विविध

२०. **पुरस्कार र प्रोत्साहन:** नगरपालिकाले सामाजिक सेवा तथा विकास कार्यमा संलग्न भई जनताको अधिकार संरक्षण गर्ने तथा पछाडि पारिएको वर्ग र समुदायको कल्याण हित, र सशक्तीकरणका लागि उल्लेख्य योगदान पुर्याउने गैरसरकारी संस्थाहरूलाई प्रोत्साहित गर्न सामाजिक सेवा पुरस्कारहरूको स्थापना तथा वितरण गर्नेछ ।
२१. **सामाजिक विकास कोष:** गैरसरकारी संस्थाहरूमा कार्यरत कार्य समिति, कर्मचारी एवं स्वयंसेवकहरूको लागि गैरसरकारी संस्थाहरूका छाता संगठन वा गैरसरकारी संस्थाहरू स्वयंले आचार संहिता निर्माण गरी लागू गर्नुपर्नेछ ।
२२. **बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार**
 - (१) यस कार्यविधिको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा अड्काउ परेमा नगरपालिकाले त्यस्तो बाधा अड्काउ हटाउन आदेश जारी गर्न सक्नेछ ।
२३. **दण्डसजाय:** नगरपालिकामा कार्यरत गैरसरकारी संस्थाहरूले काम गर्ने क्रममा आर्थिक हिनामिना वा कानूनविपरीत कार्य गरेको पाइएमा त्यस्ता संस्थाहरूलाई काम गर्न रोक लगाउन वा

खारेजीका लागि दर्ता गर्ने निकाय समक्ष सिफारिस गर्न सक्नेछ । तर, संस्थालाई आफ्नो सफाई पेस गर्ने मौकाबाट वञ्चित गरिने छैन ।

२४. **मार्ग निर्देशिका बनाउने अधिकार:** यस कार्यविधिको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नगरपालिकाले आवश्यक मार्ग निर्देशिका बनाउन सक्नेछ ।

२५. **बचाउ र लागू नहुने:**

(१) यो कार्यविधिमा उल्लेख नभएको विषयको हकमा लेखिए बमोजिम र नलेखिएको कुरामा प्रदेश तथा संघीय कानून बमोजिम हुनेछ ।

(२) यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका विषय प्रदेश, संघीय कानून तथा संविधानसँग बाझिएको खण्डमा बाझिएकोहदसम्म स्वतः निस्क्रिय भएको मानिनेछ ।

प्रमाणीकरण मिति: २०७७/९/९

आज्ञाले
कृष्णप्रसाद सापकोटा
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत